

Yhtenäisestä poikakulttuurista moninasiin maskuliinisuuksiin

Kivijärvi, Antti, Huuki, Tuija & Lunabba, Harry (2018). Poikatutkimus. Vastapaino. 337 sivua.

POIKATUTKIMUS ON KAUN odotettu katsaus ja vertaisarvioitu kokoomateos suomalaiseen poika- ja maskuliinisuustutkimukseen. Toimittajat ovat laajasti lasten ja nuorten elämään perehtyneitä sosiaalityön, nuorisotyön ja sukupuolentutkimuksen tutkijoita.

POIKIA JA POIKANA ELÄMISTÄ SITOVAT KÄYTÄNNÖT

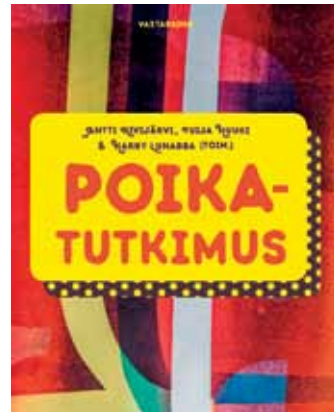
Lastemme ja nuoremme elämämaailma on yhä sukupuolittunut, vaikka julkinen keskustelu tuntuu välillä edistykselliseltä ja teemasta on tutkimusta. Kulttuuriset ja institutionaaliset rakenteet ja näiden sisällä konstruoidut diskursit monistavat edelleen paikoin hyvinkin stereotyyppistä kuvaa pojista ja tytöistä. Tätä tuo esille teoksen läpi kulkevan hegemonisen maskuliinisuuden valta-asema, jota kuvataan muun muassa määritteillä 'hallitsevyys', 'toiminnallisuus', 'suoriutuvuus', 'fyysinen voima', 'tunteiden kontrolli' ja 'urheilullisuus'.

'Hegemonisella maskuliinisuudella' viitataan tietynlaisen maskuliinisuuden normatiiviseen asemaan yhteiskunnassa ja sen tuottamiin käsityksiin siitä, mitä poikien oletetaan olevan ja minkälaisia heidän tulisi olla. Suomalaisessa kulttuurissa ja keskustelussa äijämäisyyttä ja kovia miesarvoja

ihannoidaan, mutta rinnalle on nousemassa sellaisia käsitteitä kuin 'tunteiden näyttäminen', 'tunteellisuus', 'haavoittuvuus' ja 'herkkyys'.

Teos tuo tarkoituksenmukaisesti esiin kulttuurin kaksijaakoisuutta ja nostaa sen rinnalle luokka-asemaa, alueellisuutta, etnisyyttä ja monia muita tekijöitä, jotka ovat vaikuttamassa sukupuolittuneita käytäntöjä monipuolistavasti ja kyseenalaistaen. Kirjoittajat haluavat tuoda esiin monenlaisia poikia ja poikien elämismailman monimuotoisuutta ja purkaa samalla sukupuolittuneita käytäntöjä.

Teoksessa tuodaan optimistisesti esille kasvattajien ja poikien itsensä valtautumisen tavoite. Se on oivallus siitä, että pojat voivat ylittää heille asetetut ahtaat sukupuolinormit. Näin voitaisiin lisätä poikien koulumyönteisyyttä ja lukuintoa, parantaa tunnetaitoja ja jopa monipuolistaa harrastusvalikoimaa. Näiden toteutuminen johtaisi kirjoittajien mukaan aikuisuudessa nykyistä vähemmän sukupuolittuneisiin työmarkkinoihin, demokraattisimpiin perhemalleihin ja vähäisempään naiseen kohdistuvaan väkivaltaan. Eli asiat eivät ole millään tavoin pieniä ja marginaalisia.

TODELLISUUTTA LUOVAT KÄSITTEET

Teos jakaantuu neljään eri teema-alueeseen. Kirjan avaavassa "Pojat ajassa" -luvussa käsitellään muun muassa poikakäsityksen sekä 'miehen mallin' syntyä. Lisäksi taustoitetaan 'sukupuoliroolin' käsitteen syntyä ja saapumista Suomeen. Kirjoittajat piirtävät tarkoituksenmukaisesti poikana olemisen ajallista ulottuvuutta kytkemällä sen kulloiseenkin yhteiskunnalliseen ja historialliseen kontekstiinsa.

Poikia, poikakäsitystä ja poikia koskevaa keskustelua on tärkeää tarkastella historiallisessa jatkumossa, jotta ymmärretään nykyistä poika- ja sukupuolikeskustelua. Lauri Julkunen pohdiskelee artikkelinsa lopussa Julia Grantia lainaten, ovatko 1900-luvun alkupuolen poikakäsitys ja sen ratkaisuksi kehitetty poikakasvatus olleet synnyttämässä nykyisiä poikaongelmia.

"Pojat ja koulu" -luvussa keskusteluun nousevat poikien koulu- ja hyvinvointiasiat ja nostona

IHAILLUN ÄIJÄMÄISYYDEN RINNALLE

OVAT NOUSEMASSA ESIMERKIKSI

TUNTEIDEN NÄYTTÄMINEN JA HERKKYYS.

"ei-heteroseksuaalisten poikien ja transnuorten kokemukset ja valinnat koulutuksessa".

Ensimmäisissä luvuissa esitellään käsitteet ja samalla niiden voima. Keskeisinä esiin nousevat muun muassa 'miehen malli'-käsite ja "pojat on poikia"-diskursi, jotka ovat piirtyneet syvään meihin kaikkiin, etenkin poikiin ja miehiin. Ilana Aalto kuvaa, miten 'miehen malli' tuotettiin perusteluna poikien tarpeeseen: se oli jotain, mitä pojat tarvitsivat. Ei kuitenkaan juurikaan pohdittu, millainen mies olisi sopiva pojalle miehen malliksi.

MASKULIININEN VÄKIVALTA JA YHTEISÖLLISYYS

Kolmannessa, "Pojat, haavoittuvuus ja haavoittavuus" -luvussa keskusteluun tuodaan pojat ja heihin usein liitetty väkivalta ja koulusurmat. Tuija Huuki tarkastelee poikia ja väkivaltaa kolmen metodologisen lähestymistavan valossa. Hän kuvaa analyysiaan videoidusta tutkimusaineistosta erään pohjoissuomalaisen päiväkodin pihasta. Artikkelissa yhdistyvät teoksen kantavat teemat: ahtaat sukupuoliroolit, poikia varjostavat ennakkokäsitykset, lasten sukupuolten väliset valtasuhteet, maskuliininen väkivalta, normatiiviset ja institutionaaliset

käytännöt sekä vallan ja sukupuolten monimutkaiset ilmenemismuodot.

Huuki tekee kuten kehottaa: valtasuhteiden moninaisuutta tulee tehdä kokonaisvaltaisemmalla tavalla näkyväksi esimerkiksi uusmaterialististen tutkimusmenetelmien avulla.

"Pojat yhteisössä" -luvussa kuvataan poikien ystävyysuhteita ja tilankäyttöä sekä maahanmuuttajataustaisia poikia ja nuoria miehiä koskevaa tutkimusta. Päätösluvussa kuvataan poikien hyviä edellytyksiä pitää yllä ystävyysuhteita ja antaa vertaistukea. Samalla piirretään kuvaa hyvin pärjävistä tavallisista pojista ja heidän arjestaan.

MONIMUOTOISUUS KOUKUTAA

Teos lupaa monipuolistaa kuvaa pojista ja poikuudesta, tuoda esille poikana olemisen moninaisia mahdollisuuksia ja antaa eväitä lukijalle jäsentää kriittisesti poikia koskevia julkisia keskusteluita. Se pitää lupauksensa – ja antaa lukijalleen vielä enemmän: se avaa lukijan kriittisen mielen ikkunan yhteiskunnallisiin sukupuolensitiivisiin kysymyksiin ja sytyttää kipinän tarkastella arjen sukupuolittuneita käytäntöjä.

Teos koukuttaa lukijan monimuotoisuudellaan: se tuo esiin keskusteluita pojista, moninaisista

maskuliinisuuksista ja poikakulttuurin historian tarkastelusta aina tuoreisiin teemoihin maahanmuuttajapoista ja transnuorten ammatinvalinnoista. Lukija jää vielä odottamaan keskustelua ja kokoavaa tutkimusta sateenkaariperheistä ja kahden miehen perheistä, aikuisista ja ikääntyneistä miehistä ja heidän elämästään.

JENNI HUHTASALO
YTM, väitöskirjatutkija,
koulutusasiantuntija
Turun yliopiston
kauppakorkeakoulu,
Porin yksikkö